

Sajnos 2013 februárjának a legvégén egy helyi „féambarát” ellopta. Még jó, hogy a rendőrök egy helyi garázsban három részre vágva megtalálták a szobrot. Gere László mester szerencsére meg tudta „gyógyítani”. Ott áll most is koszorúkkal borítva a kastély előtt. Ha szél fúj, a koszorúk nemzeti színű szalagjait lengeti a szél. Felemelő látvány. Csak, ami mögötte van...

EGYKOR KASTÉLY VOLT, MA DÜLEDÉK – DE KÖZEL A FELTÁMADÁS

A kastély 1579 körül épült. Építtetője Zeleméri Kamarás István tokaji várkapitány volt. A Rákócziaké házasság útján lett. Mikor I. Rákóczi György elvette

Borsi viseltes falai

Lorántffy Zsuzsannát 1616-ban, Borsi csak egy volt a számos Rákóczi-kastély közül, és nem is a legnagyobb.

1676. március 27-én azonban végleg és kitörölhetetlenül bekerült történelmünk emblemikus helyei közé. Zrínyi Ilona Munkácsról Regécre utazva itt szállt meg. Itt szülte meg II. Rákóczi Ferencet. Róla nem is írok, hiszen mindenki pontosan tudja ki ő, és mit tett le az ország „asztalára”.

A kastélyról már 1731-ben azt írta egy forrás, hogy nagyon rossz állapotban van, egyes részein fedél sincs. Finoman fogalmazva azóta sem sok minden változott! Mikor 1938-ban visszakaptuk, egyből országos műemlékké nyilvánította a magyar állam. Adtak „pénzt, paripát, fegyvert” a helyreállításhoz. 1941-ben elkezdték berendezni a kastélyt a vármegyei anyagokból. Mit lett a vége? 1945-ben újra elveszítettük, az odaszállított anyag a csehszlovák államé lett. Az országos műemlék pedig múzeumi raktárrá vált.

Egy 2011-es internetes bejegyzés ezt írja: „A szebb időket is látott épületre bizony ráférne egy alapos felújítás, de még ilyen romos állapotban is érdemes felkeresni.” Mikor 2015-ben először jártam ott, a csupasz falakból kiálló vezetékek, a nyikorgó, itt-ott beszakadt, „guanóval” borított padló, az elzárt, életveszélyessé nyilvánított részek bizony rossz kedvre „sötétítettek”. A „nadír” az volt, amikor az udvaron egy beton kútgyűrűből kilendülő faragott szoborra leltem.

Idén reménykedve utaztam oda. Biztos sikerült szebbé varázsolni a „szakadtn” is fenséges kastélyt. Biztos, mint a fénymadár... Szállj le a földre, ember, ott a te helyed! Megóvták ugyan a végleges pusztulástól, de a külsín... Most amikor végre van pénzünk sok-sok szépre, jóra, a vezérlő

A pácini védművek

fejedelem szülőháza nem érdemelne meg, hogy újra a régi fényében tündököljön?

A felháborodástól feldúltan hazaérve az interneten egy reményteljes hírre bukkantam. A 2017-es költségvetésben 889 millió forintot terveztek be a kastély felújítására. A projekt fővédnöke a szlovák és a magyar köztársasági elnök lesz! Így legyen! Ugye így lesz!?

SZÓÖZÖN ÉS ALAGUTAK

Maga a kastély keddtől vasárnapig 9 és 17 óra között látogatható. (Aki ügyes, az a helyi vezetőtől más időpontot is kialakudhat!) A

Karcsa templomának fenségessége

belépőjegy ára 1 vagy 2 euró, életkortól függően. Akinél nincs euró, az ne keseredjen el, jó magyar forintot is elfogadnak. (A 300 forintos váltási ár pedig egyenesen remek!)

Mikor odaértünk, épp elkezdődött egy kastélybejárás. Vezetőnk olyan gyorsan pergette a szavakat, hogy megértése komoly figyelmet és „szakértelmet” igényelt. Ha viszont dekódolja valaki, akkor egy színes, információktól hemzsegő világ tárul fel előtte.

Miután nekem ez nagy nehezen sikerült, végighallgattam Rákóczi mozgalmas életútját. Kedvenc részem az volt, amikor megszökött a bécsújhelyi börtönből. (Csak a szegény, megkínzott, négybe vágott Lehmann kapitányt sajnáltam!) Mesélt a kastélyból induló alagutakról. Ha hinni lehet a mondáknak, akkor Bodrogek földje olyan, mint a jó trappista sajt, lyukakkal, járatokkal teli. Megy innen alagút Sárospatakra – hosszabb lenne, mint a 4-es metró – és Nagykövesdre is a helyiek szerint.

Befejeztük a kastély bejárását, lelkes vezetőnk egy korcsmába kalauzolt bennünket. Itt nagy örömmre ismét csak forintért eszem-iszommal pihentük ki magunkat. Közben ejtőztünk, arra gondoltam: Vajon, ha legközelebb erre járok, milyen kastély fogad?

PÁCIN, A HATÁRHOZ PRÉSELDŐTT FALU

Borsit elhagyva rövid pillantást vetettünk Nagykövesd várának bús düledékeire, majd Pácinnál átléptük a határt. A határtól pár száz méterre kezdődik a falu. Első írásos emléke 1247-ből való, amikor is egy bizonyos Roland nádor birtoka volt. Pácin történelme során mindig is gazdag és ismert családok tulajdona volt. Brankovics György szerb fejedelem, Hunyadi János, a „töröknyűvő”, a Szapolyaiak, a Mágocsyak és az Alaghyak. 1631-ben, mikor kihalt az Alaghy-család, II. Ferdinánd egy Habsburg-párti főúrnak, Sennyei Sándornak adományozta. A Sennyeiek 1945-ig voltak a falu birtokosai.

1919-ig a község Nagykövesdhez tartozott közigazgatásilag, aztán jött a nagy „trauma”. Jó 75 évnek kellett eltelni, mire (leszámítva az 1938 és 1945 közötti időszakot) újra szabad lett a határ. Ehhez azonban két polgármesternek is éhségstrájkolni kellett. Mi 1992-ben már határátkelőt akartunk ide, de Meciar úr nem. Így 1994 júliusában Barati Attila és Jakus Péter – a két polgármester – belekezdett az éhségstrájkba. 13 napi kemény koplalás meghozta az eredményt, 1995-ben megnyílt a határ.

A BODROGKÖZ GYÖNGYSZEME, A MÁGOCYSYAK RENESZÁNSZ FÉSZKE

1571-ben a dúsgazdag – akkoriban szerintem ott volt a tíz leggazdagabb magyar között – Mágocsyak szereztek meg Pácint. Azonnal nekikezdték egy – ma úgy mondanánk – a kor minden igényének megfelelő kastély építésének. Nem vártak akartak, az ide nem kellett, a török eddig nem jutott. Ha meg kisebb portyázó csapat erre kóricált volna, az a bodrogekői mocsarakba vész. Akkor mire kellett a gyilokjárós, meszeltbástyás erődfal? Nem kellett! A 19.

Eredetei és felejthetetlen a pácini kastélybelső